

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2016 r. sygn. akt: SDI 71/16

Teza: *Sąd odwoławczy nie może skazać radcy prawnego, którego sąd pierwszej instancji uniewinnił lub umorzył postępowanie. W takich przypadkach zobowiązany jest uchylić zaskarżone orzeczenie. W innym przypadku zostałaby naruszona konstytucyjna zasada dwuinstancyjności.*

Mają rację skarżący, gdy wskazują, że skoro Wyższy Sąd Dyscyplinarny zmienił zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego uniewinniające L. O. od zarzucanego mu czynu i skazał wymienionego, to tym samym postąpił wbrew regułom określonym w art. 454 § 1 k.p.k. rażąco naruszając regułę *ne peius*, co niewątpliwie miało wpływ na treść orzeczenia. Przypomnieć należy, iż zgodnie z treścią art. 454 § 1 k.p.k. **sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie.** W przepisie tym zawarto, w sytuacjach tam wskazanych, ograniczenie o charakterze bezwzględnym reformatoryjnego orzekania przez sąd odwoławczy na niekorzyść oskarżonego (obwinionego), nawet w przypadku wniesienia zasadnego środka odwoławczego.

Jak trafnie podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego w sytuacjach, w których przedmiotem zaskarżenia jest wyrok uniewinniający, umarzający postępowanie lub umarzający je warunkowo, reguła *ne peius*, wyrażona w art. 454 § 1 k.p.k., w sposób istotny modyfikuje zasady orzekania na niekorzyść oskarżonego przewidziane w treści art. 434 § 1 k.p.k. W odniesieniu do tych trzech kategorii rozstrzygnięć sąd odwoławczy nie może dokonać zmiany polegającej na skazaniu oskarżonego (obwinionego). **Bezpośrednie skazanie przez sąd odwoławczy, zwłaszcza osób uniewinnionych przez Sąd I instancji, stanowi złamanie konstytucyjnej zasady dwuinstancyjnego orzekania o winie i odpowiedzialności karnej (zob. wyrok z dnia 18 marca 2010 r., III KK 26/10, LEX nr 575273).** W przypadku złożenia zasadnej apelacji na niekorzyść oskarżonego (obwinionego), od jednego z przywołanych wyżej orzeczeń, sąd odwoławczy może jedynie uchylić zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Reguła *ne peius* nie wyłącza w ogóle i automatycznie możliwości skazania obwinionego w sytuacji, gdy wydano wobec niego jedno ze wskazanych orzeczeń, a jedynie przerzuca możliwość wydania niekorzystnego orzeczenia na Sąd I instancji.